

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากพระบรมราโชวาทด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ที่ได้พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 มีความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“...การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชน ได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นจะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ...” จะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านทรงเห็นความสำคัญของคุณภาพการศึกษาซึ่งจะมีผลแก่เยาวชน และคุณภาพของสังคมและบ้านเมือง กล่าวคือ การศึกษาที่ดีจะเป็นตัวที่พัฒนาเยาวชน ทั้งทางด้านความรู้ ความประพฤติและคุณธรรมอย่างสมดุลกัน ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีความพยายามที่จะปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปโครงสร้าง การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู รวมถึงการปฏิรูประบบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อยกระดับการศึกษาทั้งระบบ (ชงทอง จันทรางศุ. 2552 : 3) สอดคล้องกับ ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2546 : 5) ที่เห็นว่า กลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่ดีที่สุดคือการมุ่งเน้นคุณภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพทางด้านกระบวนการและผลผลิตให้เกิดขึ้นกับองค์กร โดยมุ่งให้ผลผลิตมีคุณภาพสูงสุด จากนั้นองค์กรทางการศึกษาของไทยจึงได้ให้ความสนใจและนำแนวคิดและหลักการของระบบการจัดการคุณภาพและการประกันคุณภาพ มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 24-25) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม ในหมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกสังกัดดำเนินการให้มีระบบประกันคุณภาพภายในตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 13) หลังจากมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว ทำให้เกิดหน่วยงานในระดับชาติที่สำคัญสำหรับงานประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น

กล่าวคือมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (สทศ.) ขึ้น หน่วยงานดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการ ประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพ ของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2548 : 4-5) ส่งผลให้เกิดกระแสความตื่นตัวและเคลื่อนไหวในการดำเนินงานขององค์กรที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545 : 7) ประเวศ วะสี (2544 : 23) และ จำรัส นองมาก (2544 : 15) ที่กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ในการปฏิรูปการศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาที่ดีถือว่าเป็นหน่วยงานการศึกษาที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงาน ที่ทำการจัดการเรียนการสอน โดยตรง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดคุณภาพอันพึงประสงค์ ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และความมีสุขภาพอนามัยดี ตลอดจนมีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยเกิดจากความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา สถานศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551 : 28-30) ได้มีการติดตามประเมินผล การปฏิรูปการศึกษามาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการติดตามประเมินผลที่ผ่านมาได้พบว่า ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษและวิทยาศาสตร์ลดลงอย่างต่อเนื่องทุกวิชา ในตลอดช่วงเวลาของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542-2551) ซึ่งยังเป็นปัญหาที่ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่ม โอกาสทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2552 : 3) ได้จัดการประชุมของสภาการศึกษาเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2552 และให้ความเห็นชอบในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่ม โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (2548 : 14-17) รอบแรกในช่วงปี พ.ศ. 2544-2548 จำนวน 30,010 แห่ง พบว่า โรงเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มาตรฐาน ด้านความรู้ ความสามารถทางวิชาการ 3 มาตรฐาน โดยเฉลี่ย มีเพียงร้อยละ 10.4-24.0 โดยมี

ผลการประเมินอยู่ในระดับดีในเรื่องผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีเพียงร้อยละ 10.4 เรื่องมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อยู่ในระดับดี มีเพียงร้อยละ 11.4 และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 24.0 และผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสอง ปี 2548-2551 พบว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถม ศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 22,425 แห่ง มีร้อยละ 79.7 ที่ได้มาตรฐาน และร้อยละ 20.3 ที่ต้องได้รับการพัฒนา (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. 2552 : 40-42) โดยผลการประเมินคุณภาพ การศึกษาของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2554 ที่ผ่านมาจำนวน 216 โรงเรียน มีผลการประเมินในระดับดีมาก 160 โรงเรียน ในระดับดี 54 โรงเรียน พอใช้ 1 โรงเรียน และต้องปรับปรุงจำนวน 1 โรงเรียน ส่วนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 28 โรงเรียน มีผลการประเมินในระดับดีมาก 20 โรงเรียน และในระดับดี 8 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2555 : 3)

จากผลการประเมินดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ต้องตระหนักและเร่งปรับปรุงคุณภาพ เพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานและการประกัน คุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนัก เลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 8-10) สำหรับภาคเอกชนนั้นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาเกือบทุกประเภท ทุกระดับ มาตั้งแต่ พ.ศ. 2461 โดยในการบริหารจัดการนั้น ภาคเอกชนต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องตามภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไป และมีแนวโน้มว่าภาคเอกชนจะเข้ามามีบทบาทกับการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยศึกษาได้จาก จำนวนนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 ที่มีจำนวนนักเรียน 669,614 คน จนกระทั่งถึงปัจจุบันในปีการศึกษา 2554 มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนถึง 1,803,905 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน. 2554 : online) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง แนวโน้มของการศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในอนาคต ที่พบว่า ผู้ปกครองยังคงนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนใน สถานศึกษาเอกชน แม้ว่าสถานศึกษาเอกชนจะเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนค่อนข้างสูงก็ตาม โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2552 : 7) ระบุว่า ความนิยมก็ขึ้นอยู่กับ เงื่อนไขที่ว่าสถานศึกษาเอกชนเหล่านี้จะต้องเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูง เท่านั้น ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้องมีมาตรฐานและ

ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน พัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและเปิดเผย ผลการดำเนินงานให้ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติได้มีการระดมความคิดในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผล โดยได้ให้ความหมายของ มาตรฐานการศึกษาว่าหมายถึง “ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของการศึกษา เป็นคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาและเพื่อใช้เป็นหลักในการ เทียบเคียงสำหรับการดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 6) สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายทั้งใน และนอกสถานศึกษา โดยการดำเนินการต้องยึดหลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียทั้งหมดให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ ตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีผู้เรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่ กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับหลักหรือกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1988 : 140-141) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ 1) ขั้นการวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) จากนั้นจึงเข้าสู่วัฏรอบที่ 2 ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด หรือจนกว่าเป็นที่พอใจของผู้ร่วมวิจัย

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนตามนโยบายว่าด้วย การประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชนที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง มีโรงเรียนที่ผ่านการรับรอง มาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น โดยจะผ่านการรับรองเฉพาะ โรงเรียน ที่มีขนาดใหญ่ มีชื่อเสียง มีงบประมาณและความพร้อม สอดคล้องกับที่ จรรยาพร ธรณินทร์ (2543 : 56) และ บุญโช หอยบางไทร (2544 : 48-49) ที่มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า ความแตกต่างด้านศักยภาพการบริหารจัดการของโรงเรียนเอกชน ขึ้นอยู่กับสภาพความเก่าแก่ และขนาดของโรงเรียน นอกนั้นจะเป็น โรงเรียนที่ไม่มั่นใจในการเสนอขอรับการประเมิน ปัญหาของการดำเนินการดังกล่าวมีหลายประการ ประเด็นที่สำคัญเช่น มีการเปลี่ยนแปลง นโยบายด้านการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้ง รวมถึงผู้บริหาร โรงเรียน ไม่มีศักยภาพในการใช้ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการให้ได้ตามเกณฑ์การพัฒนา

คุณภาพการศึกษา ประไพพรรณย์ ศกกลาง (2551 : 8) และปารณัท รุจิชาตุร (2554 : 11-12) กล่าวในทำนองเดียวกันว่าการสร้างความมั่นใจเพื่อการเสนอขอรับการประเมินภายนอกนั้นสามารถทำได้โดยการสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

เมื่อกล่าวถึงโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาแล้วนั้น การที่สถานศึกษาจะทำให้ ชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน เชื่อมมั่นในการจัดการศึกษา วิธีการที่จะทำได้ คือ การสร้างระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตน (วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. 2548 : 3) ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาประกันคุณภาพภายใน จากนั้นจึงทำการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และนำระบบที่ได้จากการพัฒนานั้นไปทดลองผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่โรงเรียนภัทรดล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็น โรงเรียนที่มีความยินดีที่จะรับการทดลอง อีกทั้งยังเป็น โรงเรียนที่มีความต้องการพัฒนาประกันคุณภาพภายในตรงตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทดลองระบบดังกล่าว เพื่อเป็นการเตรียมงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนภัทรดลนอกจากนั้นยังสามารถเป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และเป็นการยกระดับคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนเอกชนให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเป็นอย่างไร
2. ระบบประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
3. ระบบประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาของกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
2. เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
3. เพื่อทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

1.1.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเอกชนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง 215 โรงเรียน ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ 1 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูผู้สอน 8 คน รวมโรงเรียนละ 10 คน เป็นจำนวน 2,150 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในระยะแรก โดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970 : 608) กำหนดโควตา (Quota Sampling) สำหรับแต่ละจังหวัด และทำการสุ่มอย่างง่าย จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 320 คน ตามที่ต้องการ

1.1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จำนวน 32 คน จาก 4 โรงเรียน โรงเรียนละ 8 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ 1 คน และครูหัวหน้ากลุ่มสาระหรือครูผู้สอนรวม 6 คน

1.2 ระยะที่ 2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

1.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ร่วมพิจารณาร่างระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รวมทั้งสิ้น 10 คน

1.2.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อขึ้นชั้นระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง รวมทั้งสิ้น 13 คน

1.3 ระยะเวลา 3 ทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน

กลุ่มผู้ร่วมวิจัย คือ นุคลากรของโรงเรียนภัทรดลจำนวน 22 คน ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายในตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ จำนวน 6 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

- 2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน 8 ตัวบ่งชี้
- 2.2 มาตรฐานด้านหลักสูตรสถานศึกษา 6 ตัวบ่งชี้
- 2.3 มาตรฐานด้านการแสวงหาความรู้ 6 ตัวบ่งชี้
- 2.4 มาตรฐานด้านผู้สอน 7 ตัวบ่งชี้
- 2.5 มาตรฐานด้านผู้บริหาร 4 ตัวบ่งชี้
- 2.6 มาตรฐานด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ 7 ตัวบ่งชี้

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ขอบเขตด้านระยะเวลา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 3.1 ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ช่วงเดือนเมษายน 2554 ถึง เดือนมิถุนายน 2554
- 3.2 ระยะที่ 2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ระหว่างเดือนมิถุนายน 2554 ถึง เดือนกันยายน 2554
- 3.3 ระยะที่ 3 ทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน ระหว่างเดือนตุลาคม 2554 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2555

4. ขอบเขตด้านสถานที่

4.1 โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำนวน 32 โรงเรียน ในการวิจัยระยะที่ 1

4.2 ห้องประชุมสมาคมนักการศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ชั้น 2 อาคารวิริยะมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในการวิจัยระยะที่ 2

4.3 โรงเรียนภัทรดล อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รับการทดลองระบบประกันคุณภาพภายใน ของการวิจัยระยะที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพที่มีองค์ประกอบด้านปัจจัยป้อน กระบวนการ และผลผลิต โดยสถานศึกษาจะกำหนดยุทธศาสตร์ ตัวบ่งชี้ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงาน รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบของระบบให้มีคุณภาพมากขึ้น ในประเด็นที่มีความจำเป็นและตรงกับความต้องการของสถานศึกษาดังกล่าว เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป

2. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยสร้างแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนา จากนั้นจึงทำการพัฒนาระบบ โดยการร่างระบบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรอง แล้วจึงนำระบบที่ได้จากการพัฒนานั้น ไปทดลองใช้กับสถานศึกษาที่ยินดีรับการทดลอง เริ่มจากการเลือกประเด็นมาตรฐาน การกำหนดตัวชี้วัด จัดทำรายละเอียดตัวชี้วัด จัด โครงการสนับสนุน และประเมินผล

3. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการ โดยให้หลักประกันว่า ภารกิจปกติของสถานศึกษาที่นำระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาไปใช้นั้น สามารถพัฒนาผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีมาตรฐาน ตรงตามความต้องการ รวมถึงสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการของสถานศึกษาได้

4. องค์ประกอบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์มาตรฐานสำหรับการประเมินภายในของหน่วยงานทั้งของไทยและต่างประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1

ด้านผู้เรียน 8 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 2 ด้านหลักสูตรสถานศึกษา 6 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 3 ด้านการแสวงหาความรู้ 6 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 4 ด้านผู้สอน 7 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 5 ด้านผู้บริหาร 4 ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานที่ 6 ด้านกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ 7 ตัวบ่งชี้

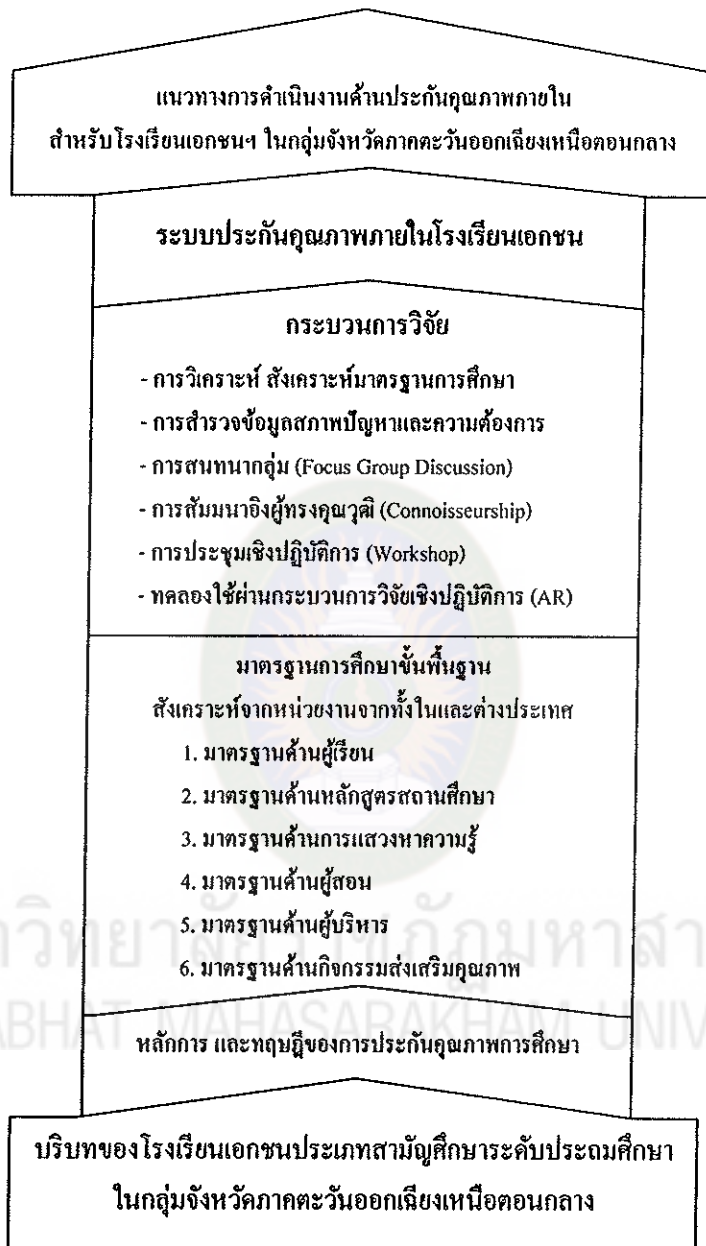
5. ตัวบ่งชี้ หมายถึง สิ่งที่น่ามาใช้วัดให้เห็นถึงสภาพการณ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเชิงปริมาณหรือคุณภาพ โดยในงานวิจัยครั้งนี้เกิดจากการร่วมกันคัดเลือกของคณะครู โรงเรียนภัทรคถ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการวัดหรือเทียบเคียงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นขณะทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายใน

6. โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา ซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

7. กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง หมายถึง กลุ่มจังหวัดที่จัดตั้งตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการในมาตรา 26 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจังหวัด ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 126 ตอนพิเศษ 28 ง หน้า 33 ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบสำหรับการวิจัยครั้งนี้

กรอบความคิดในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เริ่มจากการศึกษาบริบทของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับประถมศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ควบคู่ไปกับการศึกษาหลักการและทฤษฎีของการประกันคุณภาพการศึกษา จากนั้นกำหนดกรอบที่ใช้ในการศึกษา คือมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์จากหน่วยงานการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ นำเข้าสู่กระบวนการวิจัย ประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการทดลองระบบผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จนกระทั่งได้ระบบประกันคุณภาพภายในที่มีความเหมาะสม และสถานศึกษาเอกชนอื่นๆ สามารถใช้เป็นแนวทางดำเนินการประกันคุณภาพภายในต่อไป ซึ่งรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 กรอบความคิดในการดำเนินการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับประถม ศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยเกิดจาก กระบวนการวิจัยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
2. สถานศึกษาอื่นในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางสามารถนำไป ประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และพัฒนา คุณภาพนักเรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY